

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียน และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นกับครูและนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นกับครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกแตกต่างกัน และความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น กับนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นจำนวน 10 คน ครูที่เป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นจำนวน 65 คน ซึ่งสุ่มร้อยละ 30 ของจำนวนครูที่เป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก 65 คน ซึ่งสุ่มโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ให้เท่ากับกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น และนักเรียนที่เป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น 80 คน ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการ

คัดเลือก 80 คน โดยวิธีสุ่มแบบมีระบบ (Systematic sampling)
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 300 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด คือ แบบสอบถาม แบบสังเกต และ
แบบสัมภาษณ์

2.1 แบบสอบถามครู และนักเรียน

2.1.1 แบบสอบถามครู แยกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูในค่าน

1. วัตถุประสงค์ของการจัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์
2. ลักษณะของการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์
3. ความร่วมมือในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์
4. ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์

2.1.2 แบบสอบถามนักเรียน แยกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นทั่วไป ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในค่าน

1. ความร่วมมือในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์
2. ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์

2.2 แบบบันทึกการสังเกตการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น

2.3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

เครื่องมือดังกล่าวได้รับการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมของสำนวนภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) นำมาหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

3.2 ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test) เสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยหาความถี่ นำเสนอแบบบรรยายประกอบการอภิปราย

4. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเป็น 4 ด้าน คือ

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร
2. ความคิดเห็นของครู
3. ความคิดเห็นของนักเรียน
4. สภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น

5. อภิปรายผลการวิจัยและเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

ความคิดเห็นของผู้บริหาร สรุปได้ 4 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้บริหาร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ใหญ่ มีวุฒิทางการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี มีอายุราชการระหว่าง 21-30 ปี มีตำแหน่งเป็นประธาน และผู้ควบคุมตรวจสอบความก้าวหน้าของกิจกรรมสหกรณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

2.1 ด้านความร่วมมือที่ได้รับ

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ได้รับความร่วมมือจากคณะครูมากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียน และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สหกรณ์การเกษตรน้อยที่สุด

2.2 ด้านข้อคิดในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนให้ประสบ

ผลสำเร็จ

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ให้ประสบผลสำเร็จ ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลทุก ๆ ฝ่าย รองลงมาคือให้นักเรียนได้รับผลประโยชน์มากที่สุด และต้องระดมความคิดเห็น

2.3 ด้านจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การจัดกิจกรรมสหกรณ์ควรมุ่งพัฒนาเด็กในด้านการรวมกิจกรรมกับชุมชน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มากที่สุด รองลงมาคือ ฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมสหกรณ์

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร แยกได้ดังนี้

3.1 ด้านการจัดการ

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาในเรื่องความ

ยุ่งยากของระบบบัญชี ซึ่งนักเรียนไม่สามารถทำได้ มากที่สุด รองลงมาคือ การจัดซื้อสินค้าที่ต้องใช้ครูซึ่งมีภาระมากอยู่แล้ว และปัญหาหอค่า แม่ค้า บริเวณโรงเรียน

3.2 ด้านการให้บริการ

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ เวลาในการให้บริการเนื่องจากเปิดบริการหลังโรงเรียนเลิกไม่ได้ เพราะครูและนักเรียนต้องรีบกลับบ้าน รองลงมาคือสินค้าไม่ถูกใจผู้ซื้อ

3.3 ด้านพนักงาน

ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ เวลาทำการสอนของครู รองลงมาคือ นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์น้อย

3.4 ด้านการเงิน

ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาเรื่องหุ้นของนักเรียนน้อย เพราะผู้ปกครองยังไม่เข้าใจระบบสหกรณ์ แต่ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านนี้

3.5 ปัญหาอื่น ๆ

ผู้บริหาร 3 ใน 10 มีปัญหาด้านอาคารสถานที่ ที่ไม่ปลอดภัยและคับแคบเกินไป และ 2 ใน 3 มีปัญหาเรื่องโรงเรียนอยู่ห่างไกลตลาดขนส่งสินค้าลำบาก

ตอนที่ 4 ความต้องการของผู้บริหาร

ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการให้ศึกษานิเทศก์ตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำและให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแก้ไขระบบบัญชีให้ง่ายพอที่นักเรียนจะทำได้ รองลงมาคือให้เปิดอบรมเรื่องบัญชีและทะเบียนโดยเฉพาะ

2. ความคิดเห็นของครู

ความคิดเห็นของครู สรุปลได้เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของครู

สถานภาพของครูส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี

มีวุฒิทางการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับสหกรณ์ มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ 1-3 ปี และส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในกิจกรรมสหกรณ์

ส่วนสถานภาพของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น กับครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกนั้นส่วนใหญ่จะมีสถานภาพคล้ายกัน ยกเว้น การมีตำแหน่งในกิจกรรมสหกรณ์ที่จำนวนครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นที่มีตำแหน่งในกิจกรรมสหกรณ์ และไม่มีตำแหน่งในกิจกรรมสหกรณ์มีจำนวนใกล้เคียงกัน ในขณะที่ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในกิจกรรมสหกรณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

2.1 คำนวัดอุปประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน แต่สภาพที่ปฏิบัติจริงมีคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์เป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ และควรจัดกิจกรรมสหกรณ์เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับสหกรณ์จากการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพที่ปฏิบัติจริง

ส่วนความคิดเห็นที่แตกต่างกันของครู 2 กลุ่ม คือ ครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ แต่ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกมีความคิดเห็นว่าเป็นคณะครูและผู้บริหารโรงเรียน

2.2 คำนวัดลักษณะของการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ ควรเป็นคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพที่ปฏิบัติจริง ส่วนวิธีที่ดีที่สุดในการให้ความรู้เรื่องสหกรณ์แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป คือการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับวิธีที่โรงเรียนจัดมากที่สุด ส่วนวิธีที่โรงเรียนจัดรองลงมาคือ การประชุมอบรม เชิญวิทยากรมาบรรยาย

ให้ความรู้เรื่องสหกรณ์

ความคิดเห็นที่แตกต่างกันของครูทั้ง 2 กลุ่ม คือ ครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์คือ คณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ทั้งคนที่ควรเป็น และสภาพที่ปฏิบัติจริง ส่วนครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรเป็นครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ และสภาพที่ปฏิบัติจริง มีครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ และคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบ

2.3 ด้านความร่วมมือในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์

2.3.1 ความคิดเห็นของครูโดยส่วนรวม

ความคิดเห็นของครูโดยส่วนรวมในด้านการร่วมมือที่ควรได้รับโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านีพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในเรื่อง สมาชิกอุทิศทุนสินค้าในร้านสหกรณ์ สมาชิกแสดงความคิดเห็นให้คณะกรรมการดำเนินงานทราบ สมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่กิจกรรมสหกรณ์ สมาชิกนำผลงานหรือผลผลิตมาฝากจำหน่าย ชาวบ้านและร้านค้าใกล้เคียงให้ความร่วมมือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ

ความคิดเห็นของครูโดยส่วนรวมในด้านการร่วมมือที่ได้รับตามสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านีพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในเรื่อง สมาชิกแสดงความคิดเห็นให้คณะกรรมการดำเนินงานทราบ และสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่กิจกรรมสหกรณ์

2.3.2 ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น

ความคิดเห็นของครูในด้านการร่วมมือที่ควรได้รับโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านีพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในเรื่อง สมาชิกแสดงความคิดเห็นให้คณะกรรมการดำเนินงานทราบ สมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่กิจกรรมสหกรณ์ สมาชิกนำผลงานหรือผลผลิตมาฝากจำหน่ายในร้านสหกรณ์ ชาวบ้านและร้านค้าใกล้เคียงให้ความร่วมมือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ

ความคิดเห็นของครูในด้านการร่วมมือที่ได้รับตามสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านีพบว่าความคิดเห็นอยู่

ในระดับปานกลางในเรื่องสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่กิจกรรมสหกรณ์

2.3.3 ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ความคิดเห็นของครูในด้านการร่วมมือที่ควรได้รับโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านี้นพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นสมาชิกที่มีจำหน่ายผลงานหรือผลิตภัณฑ์ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของครูในด้านการร่วมมือที่ได้รับคามสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านี้นพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในเรื่อง สมาชิกแสดงความคิดเห็นให้คณะกรรมการดำเนินงานทราบ และสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่กิจกรรมสหกรณ์

2.4 ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

2.4.1 ความคิดเห็นของครูโดยรวม

ความคิดเห็นของครูโดยรวมในด้านการประโยชน์ที่ควรได้รับโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านี้นพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความคิดเห็นของครูโดยรวมในด้านการประโยชน์ที่ได้รับคามสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านี้นพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในเรื่อง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับสหกรณ์จากการปฏิบัติจริง นักเรียนมีความสามารถในการค้าขายและธุรกิจ นักเรียนได้พัฒนาลักษณะนิสัยโดยรู้จักพึ่งตนเอง ซื่อสัตย์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้กับกิจกรรมอื่น เช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

2.4.2 ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น

ความคิดเห็นของครูในด้านการประโยชน์ที่ควรได้รับโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านี้นพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นมีข้อสินค้าคุณภาพดีในราคายุติธรรมที่ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ความคิดเห็นของครูในด้านการประโยชน์ที่ได้รับคามสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านี้นพบว่าความคิดเห็น

อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ

2.4.3 ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ความคิดเห็นของครูในค่านประโยชน์ที่ควรได้รับโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความคิดเห็นของครูในค่านประโยชน์ที่ได้รับตามสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้นมีที่ข้อสินค้าคุณภาพดีในราคายุติธรรมและ ข้อสินค้าได้สะดวกรวดเร็วไม่ต้องเดินทางไปไกลที่ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

3.1 ความคิดเห็นของครูโดยรวม

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

3.2 ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้น ปัญหาร้านค้าบริเวณรอบๆโรงเรียนซึ่งมีปัญหาระดับน้อย

3.3 ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้นปัญหาเงินทุนหมุนเวียนในกิจกรรมสหกรณ์และความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีปัญหาระดับน้อย

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์คึกกับครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

4.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ความคิดเห็นของครูทั้ง 2 กลุ่มในด้านความร่วมมือที่ควรได้รับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นในด้านความร่วมมือที่ได้รับตามสภาพจริงไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านนี้พบว่า เรื่องสมาชิกแสดงความคิดเห็นให้คณะกรรมการดำเนินงานทราบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ความคิดเห็นของครูทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ทั้งในด้านประโยชน์ที่ควรได้รับและด้านประโยชน์ที่ได้รับตามสภาพจริง

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ความคิดเห็นของครูทั้ง 2 กลุ่มเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านนี้พบว่า ความคิดเห็นในเรื่อง เวลาทำการสอนของครูผู้รับผิดชอบในกิจกรรมสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นของนักเรียน

ความคิดเห็นของนักเรียน สรุปรูปเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพภาพของนักเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 10-12 ปี เคยทำหน้าที่กรรมการในกิจกรรมสหกรณ์ และปัจจุบันทำหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์ เป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์มาแล้ว 1 ปี และสนใจในกิจกรรมสหกรณ์มาก

สถานภาพของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม คล้ายคลึงกัน ยกเว้นหน้าที่ในกิจกรรม สหกรณ์ที่นักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นส่วนใหญ่ ปัจจุบันทำหน้าที่ในกิจกรรม สหกรณ์ ส่วนนักเรียนในโรงเรียนไม่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่ปัจจุบัน ไม่ได้ทำหน้าที่ใน กิจกรรมสหกรณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นทั่วไป ของนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่สมัครเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์เพราะเลื่อมใสใน ระบบสหกรณ์ ได้ปฏิบัติงานในร้านสหกรณ์เป็นประจำ (ทุกสัปดาห์) ได้รับความรู้เรื่องสหกรณ์ จากการปฏิบัติงานในร้านสหกรณ์มากที่สุด ได้ทราบความเคลื่อนไหวและข่าวสารเกี่ยวกับ กิจกรรมสหกรณ์และมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์มีผลดี

นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นทั่วไป เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม สหกรณ์สอดคล้องกัน ยกเว้น การปฏิบัติงานในร้านสหกรณ์ที่นักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรม สหกรณ์ดีเด่น ได้ปฏิบัติงานในร้านสหกรณ์เป็นประจำ (ทุกสัปดาห์) ส่วนนักเรียนในโรงเรียน ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกได้ปฏิบัติงานในร้านสหกรณ์เป็นบางครั้ง (แล้วแต่ครูเรียกใช้หรือเป็นเวร)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดและดำเนินงาน กิจกรรมสหกรณ์และประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

3.1 คำนความร่วมมือในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์

3.1.1 ความคิดเห็นของนักเรียนโดยส่วนรวม

ความคิดเห็นของนักเรียนในค่านความร่วมมือที่ควรได้รับ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ

ความคิดเห็นของนักเรียนในค่านประโยชน์ที่ได้รับคามสภาพ จริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นสมาชิกที่จำหน่ายผลงานหรือผลผลิตที่ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

3.1.2 ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ ค.เคม

ความคิดเห็นของนักเรียนในคานความร่วมมือที่ควรได้รับ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในคานนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในเรื่อง สมาชิกแสดงความคิดเห็นให้คณะกรรมการดำเนินงานทราบ และสมาชิกนำผลงานหรือผลผลิตมาฝากจำหน่ายในร้านสหกรณ์

ความคิดเห็นของนักเรียนในคานความร่วมมือที่ได้รับความสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในคานนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นสมาชิกนำผลงานหรือผลผลิตมาฝากจำหน่ายในร้านสหกรณ์

3.1.3 ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ความคิดเห็นของนักเรียนในคานความร่วมมือที่ควรได้รับ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในคานนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความคิดเห็นของนักเรียนในคานความร่วมมือที่ได้รับความสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในคานนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้น สมาชิกนำผลงานหรือผลผลิตมาฝากจำหน่ายในร้านสหกรณ์

3.2 คานประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

3.2.1 ความคิดเห็นของนักเรียนโดยส่วนรวม

ความคิดเห็นของนักเรียนในคานประโยชน์ที่ควรได้รับ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในคานนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นในเรื่องรู้จักพึ่งตนเอง ซื่อสัตย์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และในเรื่องมีที่ซื้อสินค้าคุณภาพดีในราคายุติธรรมที่ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ความคิดเห็นของนักเรียนในคานประโยชน์ที่ได้รับความสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในคานนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ ดีเด่น

ความคิดเห็นของนักเรียนในค่านประโยชน์ที่ควรได้รับ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านนี้พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นในเรื่องที่มีข้อสังเกตคุณภาพดีในราคายุติธรรมที่ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ความคิดเห็นของนักเรียนในค่านประโยชน์ที่ควรได้รับและในค่านประโยชน์ที่ได้รับตามสภาพจริงโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตอนที่ 4 ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

4.1 ความคิดเห็นของนักเรียนโดยส่วนรวม

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นปัญหาความเพียงพอของชนิดและปริมาณสินค้า

4.2 ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ

4.3 ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในค่านนี้พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในเรื่อง ความเพียงพอของชนิดและปริมาณสินค้า ระยะเวลาในการจำหน่ายสินค้า ความสะดวกรวดเร็วในการบริการและโอกาสในการเสนอความคิดเห็นของสมาชิก

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์
 ที่เด่นกับนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

5.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความร่วมมือในการ
 จัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มในด้านความร่วมมือที่ควร
 ได้รับไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านนี้พบว่า
 ความคิดเห็นในเรื่องสมาชิกอุดหนุนสินค้าในร้านสหกรณ์และสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่
 กิจกรรมสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วน
 ความคิดเห็นในด้านความร่วมมือที่ได้รับตามสภาพจริงไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

5.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ของ
 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มในด้านประโยชน์ที่ควรได้รับ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นใน
 เรื่องมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับสหกรณ์จากการปฏิบัติจริง และมีที่จำหน่าย
 ผลงานหรือผลผลิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และในเรื่องที่มีชื่อเสียงด้านคุณภาพ
 ที่ในราคายุติธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนความคิดเห็นในด้านประโยชน์
 ที่ได้รับตามสภาพจริงไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

5.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาในการจัด
 กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มเกี่ยวกับปัญหาในการจัด
 กิจกรรมสหกรณ์ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
 ความคิดเห็นในเรื่องความเพียงพอของชนิดและปริมาณสินค้าและความสะดวกรวดเร็วใน
 การบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. สภาพการจกกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่จกกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น

สภาพการจกกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่จกกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น สรุปลด 4 คำน คือ

4.1 สาเหตุและระยะเวลาในการจกกิจกรรมสหกรณ์

โรงเรียนที่จกกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นส่วนใหญ่เริ่มจกกิจกรรมสหกรณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 รองลงมาคือ พ.ศ. 2528 และ 2526 ผู้เริ่มจกเป็นผู้บริหารโรงเรียน และคณะครู สาเหตุที่จกคือจกตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 รองลงมาจกเพราะต้องการความสะดวกในการซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน

4.2 ลักษณะอาคารสถานที่ที่จกเป็นร้านสหกรณ์

สถานที่ที่จกเป็นร้านสหกรณ์ส่วนใหญ่จะใช้ห้องหนึ่งในอาคารเรียนเป็นที่จกร้านสหกรณ์ รองลงมาคือร้านสหกรณ์จะอยู่รวมกับห้องอื่น ๆ เช่น ห้องสมุด โรงอาหาร โดยกันห้องเป็นส่วน คำนความสะอาดพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่รักษาความสะอาดร้านสหกรณ์ได้ดี ส่วนคำนความแข็งแรงทนทาน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ มีร้านสหกรณ์ที่แข็งแรงทนทาน ยกเวน บางโรงเรียนที่อาคารสร้างควยไม้จะมีความแข็งแรงและปลอดภัยน้อยกว่าโรงเรียนที่มีอาคารก่ออิฐ

คำนการตกแต่งร้านสหกรณ์พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีป้ายแสดงราคาสินค้า ติดกฎ ระเบียนของสหกรณ์ โปสเตอร์คำขวัญเชิญชวนให้มาใช้บริการและสมัครเป็นสมาชิก แผนภูมิแสดงภาพและตำแหน่งหน้าที่ของกรรมการกิจกรรมสหกรณ์ แผนบรรยายสรุปกิจกรรมสหกรณ์ที่หามา

4.3 สินค้าที่จำหน่ายในร้านสหกรณ์

สินค้าที่มีจำหน่ายส่วนใหญ่จะเป็นพวกเครื่องเขียน อาหารแห้ง เช่น ขนม รองลงมาคือ ของใช้ประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ รองลงมาคือ เครื่องครัว เช่น อาหารกระป๋อง ของใช้ในบ้าน เช่น แก้วน้ำ เสื้อผ้า และ คำนการกำหนดราคาสินค้า พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดราคาสินค้าต่ำกว่าราคาในท้องตลาด ส่วนคำนหลักฐานในการซื้อสินค้านั้น ส่วนใหญ่จะบันทึกรายการซื้อสินค้าของสมาชิกแลละคนลงในสมุดรายชื่อสมาชิก

4.4 การดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์

ด้านการจัดหาทุน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีหาทุนโดยการรวมหุ้น ซึ่งบุคคลที่มีสิทธิซื้อหุ้น ได้แก่ คณะครู นักเรียน ภารโรง ผู้ปกครอง และชาวบ้าน โดยตั้งราลาหุ้น ๆ ละ 10 บาท ปัจจุบันมีจำนวนหุ้นและจำนวนเงินเพิ่มขึ้น

ด้านการจัดสรรบุคลากร พบว่า การจัดสรรบุคลากรในการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์แยกเป็น 4 ประเภทคือ ตำแหน่งที่ผู้บริหารแต่งตั้ง ตำแหน่งที่สมาชิกเลือกตั้ง ตำแหน่งที่กรรมการเลือกตั้ง และตำแหน่งที่รับจากอาสาสมัคร

การตรวจสอบบัญชี พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะตรวจสอบบัญชีเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยมีคณะกรรมการศึกษาเป็นประธาน มีคณะครูที่ได้รับการแต่งตั้งและผู้บริหารเป็นผู้ตรวจสอบ รองลงมาคือ ตรวจสอบยอดสินค้าเดือนละครั้ง โดยครู และนักเรียน

ด้านตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ทำหน้าที่ขายสินค้า รองลงมาคือ ทำความสะอาดร้านสหกรณ์

วิธีฝึกอบรมนักเรียนที่เป็นเจ้าหน้าที่นั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะให้นักเรียนหลาย ๆ ระดับชั้นเข้าปฏิบัติงาน โดยมีครูเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำ

ส่วนด้านการประเมินผลโครงการ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินผลโครงการโดยการประเมินจากรายได้สุทธิเทียบกับปีที่ผ่านมา จากจำนวนหุ้น ความร่วมมือที่ได้รับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แยกอภิปรายผลการวิจัยเป็น 6 ด้านดังนี้คือ

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 สถานภาพของผู้บริหาร
  - 1.2 สถานภาพของครู
  - 1.3 สถานภาพของนักเรียน
2. ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน 4 ด้านคือ
  - 3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
  - 3.2 ลักษณะของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
  - 3.3 ความร่วมมือในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
  - 3.4 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
4. ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู และนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นกับครูและนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนในด้านต่อไปนี้
  - 5.1 ความร่วมมือในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
  - 5.2 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
  - 5.3 ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
6. สภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นเกี่ยวกับ
  - 6.1 สาเหตุ ระยะเวลาในการจัดตั้ง และทุนดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์
  - 6.2 ลักษณะอาคารสถานที่สำหรับจัดเป็นร้านสหกรณ์
  - 6.3 สินค้าที่จำหน่ายในร้านสหกรณ์
  - 6.4 การดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 สถานภาพของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 21-30 ปี แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ ใฝ่ประสบความสำเร็จนั้น ควรจะมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์มากพอสมควร นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์ เช่น เป็นประธาน ผู้ควบคุม ตรวจสอบกิจกรรมสหกรณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และ รองประธาน แสดงว่าผู้บริหารในโรงเรียน กลุ่มนี้ให้ความสนใจและมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนในกลุ่มนี้มีความสำเร็จด้านการจัดกิจกรรมสหกรณ์ เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่จะทำให้อาจารย์ นักเรียน และบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นเมื่อผู้บริหารให้ความสนใจ ดูแลและร่วมรับผิดชอบยอมทำให้กิจกรรมสหกรณ์ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.2 สถานภาพของครู

ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา เกี่ยวกับสหกรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 5) ที่ระบุไว้ว่า ให้จัดสัมมนาครูในโรงเรียน กรรมการศึกษาและนักเรียนโดยใช้คู่มือและ แผนภาพประกอบ จึงควรเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาที่จะต้อง กระตุ้นเตือนให้ผู้บริหารซึ่งได้รับการสัมมนาเรอกับอาเภอมาแล้ว ใ้จัดสัมมนาคณะครู นักเรียนและกรรมการศึกษาให้ทราบหลักการและวิธีการสหกรณ์ตลอดจนวัตถุประสงค์ที่ โรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนขึ้น เพื่อจะได้เข้าใจตรงกันและร่วมมือกันสนับสนุน ส่งเสริมให้กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนดำเนินไปได้อย่างไม่หยุดยั้ง

1.3 สถานภาพของนักเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่ทำหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์และเป็นสมาชิกกิจกรรม สหกรณ์มาแล้วประมาณ 1 ปี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะทางโรงเรียนเพิ่งจะเริ่มจัดกิจกรรม สหกรณ์ตามหลักการและวิธีการสหกรณ์เมื่อมีคู่มือการจัดกิจกรรมการ เรือ่นการสอนกิจกรรม สหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในปี

พ.ศ. 2528 จึงทำให้นักกิจกรรมสหกรณ์เริ่มมีนักเรียนเข้าร่วมดำเนินงานและสมัครเป็นสมาชิกมากขึ้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่ไม่ได้ทำหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนในกลุ่มนี้ยังจัดกิจกรรมสหกรณ์ไม่ตรงตามหลักการและวิธีการสหกรณ์มากนักคือ อาจมีตำแหน่งต่างๆในกิจกรรมสหกรณ์ยังไม่ครบถ้วน จึงทำให้นักเรียนเข้าไปทำหน้าที่น้อย นอกจากนี้จากการศึกษาสภาพของครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกยังพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในกิจกรรมสหกรณ์ เช่น เคียวกัน ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนในกลุ่มนี้ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นในปีการศึกษา 2529

2. ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สมัครเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์เพราะเลื่อมใสในระบบสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศารักษ์ พันธุ์รัตน์ (2526 : 67) ที่พบว่าสาเหตุที่นักเรียนและครูในทุกขนาดโรงเรียนสมัครเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์เพราะเลื่อมใสในระบบสหกรณ์ และ วินัย วงศ์ทองดี (2525 : 59-60) ที่พบว่า สมาชิกสมัครเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์โดยความสมัครใจ แสดงว่านักเรียนเข้าใจหลักการของสหกรณ์ที่ว่า "การเป็นสมาชิกสหกรณ์ต้องเป็นด้วยความสมัครใจและเปิดโอกาสให้ทุกคนมาใช้ประโยชน์จากบริการของสหกรณ์ได้โดยไม่นำเอาอคติจากทัศนคติทางศาสนิกการ เมือง เชื้อชาติหรือศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง" (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2526 : 8-10) ส่วนสาเหตุรองลงมาก็คือ ได้รับการชักชวนจากเพื่อนและครู แสดงว่านอกจากครูและนักเรียนจะเข้าใจในเรื่องการสมัครเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์แล้ว ยังทำหน้าที่ของสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ที่คืออีกด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการปฏิบัติงานในกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน รองลงมาก็คือการเรียนในห้องเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศารักษ์ พันธุ์รัตน์ (2526 : 68) ที่พบว่านักเรียนและครูในทุกขนาดโรงเรียนได้รับความรู้เรื่องสหกรณ์มากที่สุดจากการปฏิบัติจริงในกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนและอันดับรองลงมาก็คือ จากการเรียนการสอนในห้องเรียน และสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูที่ว่า วิธีการที่ดีที่สุดในการให้ความรู้เรื่องสหกรณ์แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปคือ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพของ สมนึก ลิ่มทอง

(2529 : 1-3) ที่ว่า "ให้ผู้เรียนจะรู้ได้ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง" จากการค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมสหกรณ์ขึ้นนั้นถึงแม้จะเป็นเวลาเพียงไม่นานนัก แต่ก็มีผลที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสหกรณ์มากกว่าการเรียนในตำราเรียนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นโรงเรียนต่างๆจึงควรเร่งปรับปรุงกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนของตนโดยให้นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนจะได้ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ได้ในชีวิตจริง

ส่วนความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์มีผลหรือไม่นั้นปรากฏว่านักเรียนทุกคนตอบว่ามีผลดี โดยให้เหตุผลว่า ทำให้สมาชิกและคนทั่วไปรู้เรื่องสหกรณ์ดีขึ้น รองลงมาคือได้รับเงินปันผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่สมัครเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์เป็นด้วยความสมัครใจและเลื่อมใสในระบบสหกรณ์ และเริ่มได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมสหกรณ์ เช่น เข้าไปเป็นกรรมการ ขายของหน้าร้าน ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้รับเงินปันผลเมื่อสิ้นปี ได้ซื้อสินค้าในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด และได้รับความรู้จากกิจกรรมสหกรณ์ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการและหลักการสหกรณ์มากยิ่งขึ้น จึงมองเห็นประโยชน์ของสหกรณ์เด่นชัดขึ้น ทั้งประโยชน์ส่วนตัว คือการได้รับความรู้ ซื้อสินค้าราคาถูก ได้รับเงินปันผล และประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไปคือ ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ซึ่งคงจะเป็นที่คาดหมายได้ว่าอนาคตของการสหกรณ์ไทยคงจะประสบความสำเร็จมากขึ้น เมื่อนักเรียนเหล่านี้ได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน

นอกจากนี้ผู้บริหารยังได้ให้ข้อคิดว่า ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายและต้องมีการระดมความคิด ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นแนวความคิดที่โรงเรียนทุกโรงควรนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพราะ คำว่า "สหกรณ์" หมายถึง "การทำงานร่วมกัน" นอกจากนี้กิจกรรมสหกรณ์ยังเป็นองค์การธุรกิจของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนเช่นเดียวกับหลักประชาธิปไตย แต่สหกรณ์เป็นกิจกรรมของชนกลุ่มเล็กๆ ที่สมัครใจร่วมแรงร่วมใจกันจัดตั้งเป็นองค์การขึ้นมา (อาริยา เมฆาธร 2526: 60) ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โดยเฉพาะผู้บริหาร ครูและนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ดำเนินงานโดยตรงก็ควรจะต้องให้ความร่วมมือและเสนอความคิดเห็นอย่างเต็มที่เต็มความสามารถเพื่อที่กิจกรรมสหกรณ์จะได้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ คือคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ และหลักการดำเนินงานสหกรณ์โดยทั่วไป ที่ต้องมีการคัดเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นคณะกรรมการ บริหารงานทุกอย่างในสหกรณ์ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป. : 28) ยังระบุ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ไว้ว่า "เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยโดยอาศัยวิธีสหกรณ์" ดังนั้นการดำเนินงานทุกอย่าง ในกิจกรรมสหกรณ์จึงต้องเลือกคณะกรรมการจากสมาชิกเข้าไปบริหารงาน

ส่วนการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสหกรณ์นั้นปรากฏว่า ครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งในค่าน วัตถุประสงค์ที่ควรกำหนดและวัตถุประสงค์ที่โรงเรียน กำหนดขึ้นคือ จัดเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับสหกรณ์จากปฏิบัติ จริง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาข้อที่ 1 (กระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. : 28) และสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารที่ว่า ควรจัดกิจกรรมสหกรณ์เพื่อมุ่งประโยชน์สำหรับนักเรียนในค่านนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมในชุมชน ฝึกประชาธิปไตย และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วน การจัดเพื่อหารายได้เข้าโรงเรียนนั้นมีครูให้ความคิดเห็นน้อยที่สุดทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งในค่าน ที่ควรกำหนดและค่านที่โรงเรียนไปปฏิบัติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย วงศ์ทองคำ (2525 : 67) ที่พบว่าโรงเรียนมีนโยบายในการจัดกิจกรรมสหกรณ์เพื่อหารายได้เข้า โรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนทุกโรงเรียน ได้รับความร่วมมือการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ จึงทำให้วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.2 ลักษณะของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการให้ความรู้ เรื่องสหกรณ์ที่ดีที่สุดคือ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ วิไล ดวงแก้ว (2529 : 18-19) ที่กล่าวว่า "การที่จะพร่ำสอนให้

นักเรียนห้องบ่นยอมไม่ได้ผลเท่าปฏิบัติจริง ดังคำโบราณที่ว่า "สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น สิบตาเห็นไม่เท่ามือคลำ สิบมือคลำไม่เท่าลองทำดู" " และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ สมนึก ลิมทอง (2529 : 1-3) ที่ว่า การจะจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ ควรจัดร้านสหกรณ์ในโรงเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุ โรจนรังสีมันต์ (2525 : 93) ที่พบว่า วิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์แก่สมาชิกส่วนใหญ่ใช้วิธีใหม่ส่วนปฏิบัติจริง นอกจากนี้การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์ชั้นยังเป็นห้องปฏิบัติการสหกรณ์ที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้ามาศึกษาได้โดยตรงหรือผ่านนักเรียน เพราะโรงเรียนประถมศึกษาแทรกตัวอยู่ทั่วไปทุกหมู่บ้าน

ส่วนวิธีการที่ครูมีความคิดเห็นค่าที่ควรปฏิบัติและค่าที่โรงเรียนไปปฏิบัติ รองลงมาคือ การจัดประชุม อบรม เชิญวิทยากรมาบรรยาย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะวิธีจัดประชุม อบรมและบรรยายเป็นวิธีที่ปฏิบัติเป็นประจำในคณะครูและนักเรียน โดยวิทยากรอาจจะเป็นครูหรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ในห้องต้นก็ได้ นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่ง่ายต่อการปฏิบัติมากกว่าวิธีอื่นๆ อีกด้วยและเป็นวิธีการที่โรงเรียนควรจัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสหกรณ์ให้แก่สมาชิกนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมสหกรณ์ที่มีอยู่แล้ว ซึ่งในเรื่องนี้ หัซรากรณ พันธ์รัตน์ (2526 : 71) ได้เสนอแนะไว้ว่า เนื่องจากความรู้เรื่องสหกรณ์ของนักเรียนในทุกขนาดโรงเรียนยังมีน้อย คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จึงควรจัดให้ความรู้เรื่องสหกรณ์ด้วยวิธีอื่นๆควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริง เช่น จัดอบรม เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

3.3 ความร่วมมือในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า จำนวนครูและนักเรียนที่ตอบว่าไม่ได้ได้รับความร่วมมือมากที่สุดในเรื่อง สมาชิกนำผลงานหรือผลผลิตมาฝากจำหน่ายในร้านสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิราวัลย์ จักรทอง (2523 : 130) ที่พบว่าสมาชิกนำผลงานมาจำหน่ายในร้านสหกรณ์จำนวนน้อย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะครูไม่ชี้แจงให้สมาชิกเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ นอกจากนี้จากการสอบถามครูที่เป็นเจ้าหน้าที่กิจกรรมสหกรณ์พบว่า นักเรียนตั้งราคาผลงานหรือผลผลิตของตนสูงเกินไปทำให้เกินกำลังที่นักเรียนด้วยกันจะซื้อได้ ยกเว้นโรงเรียนที่มีผู้มาเยี่ยมชมกิจกรรมสหกรณ์จึงจะขายผลงานของนักเรียนไ้บ้าง ส่วนผลผลิตของสมาชิกภายนอกโรงเรียนนั้นมักจะมีลักษณะคล้ายๆกัน

จึงทำให้ไม่เป็นที่สนใจหรือต้องการของผู้ซื้อ แต่สินค้าบางประเภทเช่น ขนมแห้ง ซึ่งเป็นที่ต้องการของนักเรียนทุกแห่งกลับพบว่า โรงเรียนรับซื้อจากพ่อค้าภายนอกที่นำมาส่งและให้เปอร์เซ็นต์กับโรงเรียนโดยที่โรงเรียนไม่ต้องรับผิดชอบถ้าสินค้าเหลือ ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนควรจะเร่งชี้แจงถึงความสำคัญของการนำผลงานหรือผลผลิตมาฝากจำหน่ายในร้านสหกรณ์และให้การสนับสนุนสินค้าของสมาชิกทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพราะอุดมการณ์ของสหกรณ์ประการหนึ่งคือ การช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าสมาชิกไม่ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้วกิจการสหกรณ์ก็อาจล้มเหลว (ณรงค์ สิ่งประสา 2527 : 22) และกระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. : 2) ถึงแม้ว่ากิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนจะยังไม่กว้างขวางนักแต่ถ้าสินค้าชนิดที่สมาชิกผลิตขึ้นเองได้โรงเรียนก็ควรจะรับมาจำหน่ายก่อนสินค้าของพ่อค้าภายนอก

นอกจากนี้ยังพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในด้านการร่วมมือที่ได้รับตามสภาพจริงในเรื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดความร่วมมือสอดคล้องกันในระดับน้อย ซึ่งในเรื่องนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ให้เหตุผลว่าโรงเรียนมีคู่มือการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์เป็นแนวปฏิบัติอยู่แล้วและไม่มีปัญหาในการดำเนินงานจึงไม่จำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น แต่ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนควรจะคิดติดต่อขอเอกสารเกี่ยวกับสหกรณ์มาเพิ่มเติมหรือเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์แก่สมาชิก หรือขอเยี่ยมชมกิจการสหกรณ์ของหน่วยงานอื่นๆบ้างเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้กับสมาชิกอันเป็นหน้าที่ของกิจกรรมสหกรณ์อยู่แล้ว ซึ่งหลักของสหกรณ์ประการหนึ่งมีว่า "สหกรณ์ทั้งปวงควรจัดให้มีการศึกษาสำหรับสมาชิกและเจ้าหน้าที่สหกรณ์รวมทั้งประชาชนทั่วไปในหลักและวิธีการของสหกรณ์ทั้งทางเศรษฐกิจและประชาธิปไตย" (ไผ่ผั่น ปิ่นประเสริฐ 2525 : 4) ซึ่งโรงเรียนควรจะได้อภิปรายในประเด็นดังกล่าวด้วย

3.4 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนด้าน ประโยชน์ที่ควรได้รับในเรื่อง รู้จักหัดตนเอง ซื่อสัตย์และช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนทางด้านจิตใจ ซึ่งประโยชน์ทางด้านจิตใจนี้ วิจารณ์ และนวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (2527 : 4-10) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์นั้นมีประโยชน์ทางด้านจิตใจคือ กิจกรรมสหกรณ์จะช่วยให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันในระบบสหกรณ์ โดยชั้นแรกก่อน จะมีการรวมตัวกันทุกคนต้องมีความสามัคคีและเมื่อรวมตัวกันทุกคนต้องมีความซื่อสัตย์ แก่ปัญหาาร่วมกัน มีความประหยัด ยุติธรรมและมีความอดทน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ที่กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป. : 28) ระบุไว้ใน คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาอีกด้วย ส่วนด้านประโยชน์ที่ใคร่ถามสภาพจริงพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูและนักเรียน สอดคล้องกันในระดับมากในเรื่อง สมาชิกซื้อสินค้าได้สะดวกรวดเร็วไม่ต้องเดินทางไกล และสมาชิกที่ซื้อสินค้าคุณภาพดีในราคายุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตการจัดกิจกรรม สหกรณ์ในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ที่เห็นที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขายสินค้าในราคา ที่ต่ำกว่าท้องตลาด แสดงให้เห็นว่าถึงแม้การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนในปัจจุบันจะ ยังไม่บรรลุประโยชน์ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติคาดหวังไว้ (ในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา หน้า 28) ทุกข้อ แต่ในเรื่องดังกล่าวได้บรรลุตามความคาดหวังของครูและนักเรียน จึงเป็นที่คาดหมายได้ว่าในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาคงจะบรรลุ ความความคาดหวังของบุคคลทุกฝ่ายดังที่ สมชัย วุฒิปรีชา (อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. : คำนำ) ได้กล่าวไว้ว่า "สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหากกิจกรรมสหกรณ์ได้ดำเนินอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องแล้วในอีก ไม่เกิน 10 ปีข้างหน้า กิจกรรมสหกรณ์จะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ"

4. ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน ระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ นักเรียนมีครู เป็นหัวหน้าแนะนำและรับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์อยู่แล้วโดยนักเรียน เป็นเพียง ผู้ช่วยจึงทำให้มีปัญหาน้อยในการจัดกิจกรรมสหกรณ์

ส่วนผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง เวลาทำการสอนของครูผู้รับผิดชอบในกิจกรรมสหกรณ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุ โรจนรังสีมันต์ (2525 : 95) และ จานง พันรอบ (2524 : 98) ที่พบว่ากิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องชั่วโมงสอนของครูที่มึนหน้าที่เกี่ยวข้องในร้านสหกรณ์โรงเรียนและกรรมการบริหารและเจ้าหน้าที่มีงานรับผิดชอบมากเกินไป ส่วนวิธีแก้ไขนั้นผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรปิดร้านสหกรณ์ก่อนเวลาเช้าเรียนและจัดทำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบัญชีและการเงินให้เรียบร้อยก็จะแก้ปัญหานี้ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารควรลดชั่วโมงสอนสำหรับครูผู้รับผิดชอบในกิจกรรมสหกรณ์ลงบ้างและตัวครูเองก็ควรเสียสละเวลาส่วนตัวโดยการนำงานที่ยังค้างอยู่ไปทำต่อที่บ้าน ก็คงจะลดปัญหานี้ลงได้

ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาระดับน้อย แต่ในเรื่องความเพียงพอของชนิดและปริมาณสินค้าพบว่าปัญหาระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จานง พันรอบ (2524 : 101) ที่พบว่ามีปัญหาด้านพนักงานขายมีน้อย ไม่สุจริตและปริมาณสินค้าไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศราภรณ์ หันธูรัตน์ (2526 : 68) ที่พบว่าการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมีปัญหาด้านการให้บริการแก่สมาชิก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเป็นระยะเริ่มแรกของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนและสถานที่ที่จัดเป็นร้านสหกรณ์ยังคับแคบจึงทำให้ขนาดของธุรกิจสหกรณ์เล็กกว่าร้านค้าทั่วไปจึงทำให้ยังไม่เป็นที่ถูกใจนักสำหรับนักเรียน

เกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนต่างๆควรจะมีการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์รวมทั้งร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น โดยการเชื่อมชมกิจกรรมสหกรณ์ของกันและกัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ก็ค้นพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยไปเชื่อมชมกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนอื่นๆเลย ตรงกันข้ามโรงเรียนดังกล่าวกลับได้รับการเชื่อมชมจากโรงเรียนอื่นแต่ก็จะได้รับการเชื่อมชมเฉพาะโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

ซึ่งระบุไว้ว่า "ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกิจกรรมสหกรณ์ของสถานศึกษาต่างๆและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์ในอันที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน" (กระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. : 28) นอกจากนี้หน่วยงานระดับ สปอ. และสพจ. ควรจะจัดให้ศึกษานิเทศก์ออกตรวจเยี่ยมกิจกรรมสหกรณ์บาง เพื่อจะไ้ทราบปัญหาอุปสรรคและความต้องการในการดำเนินงาน เพื่อจะไ้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนไ้ตรงตามความต้องการ เพราะจากการสอบถามความต้องการของผู้บริหารพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการตรงกันที่จะให้ศึกษานิเทศก์มาตรวจเยี่ยมให้กำลังใจในการปฏิบัติงานบางนอกเหนือจากการมาประเมินผลและยังต้องการการช่วยเหลือในด้านต่างๆอีกบางประการ ซึ่งถ้าโรงเรียนไ้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์อยู่เสมอคงจะไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์อีกต่อไป เพราะจากการวิจัยพบว่าจำนวนผู้ตอบว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์มีจำนวนมากพอสมควรทั้งครูและนักเรียน

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ที่ไ้กับครูและนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ไ้ได้รับการคัดเลือกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

5.1 ความร่วมมือในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์

ก. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ที่ไ้กับครูในโรงเรียนที่ไม่ไ้ได้รับการคัดเลือก

ความคิดเห็นของครูทั้ง 2 กลุ่มในด้านความร่วมมือที่ควรไ้รับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะตำแหน่งหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์ ของครูซึ่งพบว่าจำนวนครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ที่ไ้ก็มีตำแหน่งหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์มากกว่าครูในโรงเรียนที่ไม่ไ้ได้รับการคัดเลือก จึงทำให้ความคาดหวังในด้านความร่วมมือของครูที่เข้าไปมีตำแหน่งในกิจกรรมสหกรณ์สูงกว่าครูที่ไม่ไ้เข้าไปมีตำแหน่งในกิจกรรมสหกรณ์

ส่วนความคิดเห็นของครูทั้ง 2 กลุ่มในด้านความร่วมมือที่ไ้รับตามสภาพจริง ไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความคิดเห็นในเรื่องสมาชิกแสดงความคิดเห็นให้คณะกรรมการดำเนินงานทราบแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่าความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี เคนอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกยังจัดกิจกรรมสหกรณ์ได้ไม่ถูกใจสมาชิกส่วนมากคือนักเรียน จึงทำให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นของตนให้คณะกรรมการดำเนินงานทราบมากกว่าสมาชิกในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี เคน

ข. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี เคนกับนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ทั้งด้านความร่วมมือที่ควรได้รับและความร่วมมือที่ได้รับตามสภาพจริง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความคิดเห็นในด้านความร่วมมือที่ควรได้รับในเรื่องสมาชิกอุดหนุนสินค้าในร้านสหกรณ์และ สมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่กิจกรรมสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี เคนไปปฏิบัติงานในร้านสหกรณ์และมีตำแหน่งในกิจกรรมสหกรณ์มากกว่านักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกได้ดีกว่าและมีความคาดหวังที่สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก ซึ่งในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกร้านสหกรณ์นั้น สุกชัย มนัสไพบุลย์ (2515 : 86-87) ได้กล่าวไว้ว่า "สมาชิกจะต้องทำธุรกิจกับร้านสหกรณ์ให้มากที่สุด เมื่อเป็นสมาชิกแล้วต้องร่วมกิจกรรมของร้านคือ ต้องติดตามความเคลื่อนไหว เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ออกเสียงและเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการ..." ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้ความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกัน

5.2 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ก. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี เคนกับครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ทั้งด้านประโยชน์ที่ควรได้รับและประโยชน์ที่ได้รับตามสภาพจริงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนทั้ง

2 กลุ่มเป็นไปในแนวเดียวกัน ยี่กลุ่มมีฯเป็นแนวทางในการจัดและดำเนินงานเล่มเดียวกัน นอกจากนี้ครูทั้ง 2 กลุ่มยังมีเพศ อายุและระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกันจึงทำให้ความลึกเห็นไม่แตกต่างกัน

ข. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี กับนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มด้านประโยชน์ที่ควรได้รับพบว่า ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโอกาสที่นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มได้เข้าไปมีตำแหน่งหน้าที่และเข้าไปปฏิบัติงานในร้านสหกรณ์แตกต่างกันจึงทำให้ความคิดเห็นในด้านที่คาดหวังแตกต่างกัน ส่วนด้านประโยชน์ที่ได้รับตามสภาพจริงนั้นปรากฏว่าความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันทุกเรื่อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่มดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โดยยึดคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นแนวทาง และนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีอายุ เพศ ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ ใกล้เคียงกันจึงทำให้ความคิดเห็นในค่านี้นี้ไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ก. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี กับครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูทั้ง 2 กลุ่มเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่ในเรื่อง

เวลาทำการสอนของครูผู้รับผิดชอบในกิจกรรมสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่ไม่มีหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์ และเหตุผลนี้อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้จำนวนครูผู้ตอบว่าไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกมีจำนวนมากกว่าครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี เห็นทุกเรื่อง

ข. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์
ดี เปรียบกับนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรม
สหกรณ์ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่ใน
เรื่องความเพียงพอของชนิดและปริมาณสินค้าและเรื่องความสะดวกรวดเร็วในการบริการ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะ ครูและนักเรียนในโรงเรียน
ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกมีตำแหน่ง หน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์น้อยกว่าครูและนักเรียนในโรงเรียน
ที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี เค้นจึงทำให้ความคิดเห็นในเรื่องความสะดวกรวดเร็วในการบริการ
แตกต่างกัน นอกจากนี้จากการสังเกตการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของผู้วิจัยในการไปเก็บข้อมูล
พบว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่จะจำหน่ายสินค้าเฉพาะประเภท เครื่องเขียน
และขนมแห่งเท่านั้น ในขณะที่โรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี เค้นจัดจำหน่ายสินค้าหลาย
ประเภท เช่น เครื่องเขียน อุปกรณ์กีฬา เครื่องแบบนักเรียน ของใช้ในบ้าน ฯลฯ จึง
อาจจะเป็นสาเหตุให้ความคิดเห็นในเรื่องความเพียงพอของชนิดและปริมาณสินค้าของ
นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน

6. สภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดี เค้น

6.1 สาเหตุ ระยะเวลาในการจัดตั้งและทุนดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เริ่มจัดกิจกรรมสหกรณ์ ตั้งแต่
ปี พ.ศ. 2525- พ.ศ. 2529 ซึ่งโรงเรียนที่จัดตั้งก่อนปี พ.ศ. 2529 อาจจะมีสาเหตุ
จัดตั้งเพราะต้องการให้มีห้องปฏิบัติการของนักเรียนเพื่อเสริมการเรียนรู้ กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต หน่วยสหกรณ์ ส่วนโรงเรียนที่เริ่มจัดในปี พ.ศ. 2529 นั้น อาจจะเป็น
การจัดเพื่อส่งเข้าประกวดกิจกรรมสหกรณ์ดี เค้นของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สุพรรณบุรี แต่ถึงอย่างไรก็เป็นที่น่ายินดีว่าถึงแม้โรงเรียนบางโรงเรียนจะเริ่มจัดตั้งก็ได้รับ
ความสำเร็จพอสมควร เพราะเมื่อพิจารณาจากจำนวนหุ้น และจำนวนเงิน ปรากฏว่า

จำนวนหุ้นเพิ่มขึ้น 2 เท่า ในขณะที่จำนวนเงินเพิ่มขึ้นถึง 5 เท่า ซึ่งในเรื่องเงินที่ใช้ในกิจกรรมสหกรณ์ อารง อุดมไพจิตรกุล (2527 : 211) กล่าวว่า "การดำเนินธุรกิจสหกรณ์เหมือนกับ การดำเนินธุรกิจอย่างอื่นที่เงินเป็นตัวกำหนดขนาดของธุรกิจและปริมาณบริการที่จะให้แก่สมาชิก" นอกจากนี้ในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ครั้งแรกโรงเรียนส่วนใหญ่ยังได้รับการสนับสนุนจากบุคคลภายนอกในค่านวัสดุอุปกรณ์ เช่น คุกกี้ โตะ ที่ใช้ในร้านสหกรณ์ และยังได้รับเงินบริจาคจากผู้ปกครอง นอกเหนือจากการรวมหุ้น ทั้งนี้ อาจจะเพราะทางโรงเรียนได้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมสหกรณ์ก่อนจัดจึงทำให้ผู้ปกครองและบุคคลภายนอกได้ทราบวัตถุประสงค์ และหลักการจนทำให้เกิดความศรัทธาเข้าร่วมเป็นสมาชิก ซึ่งเป็นการสนองแนวการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติที่ว่า เปิดรับสมาชิกทั่วไปโดยไม่จำกัด โดยแบ่งสมาชิกเป็น 2 ประเภท คือสมาชิกสามัญ ได้แก่แก่นักเรียน และสมาชิกสมทบ ได้แก่ ครู การโรง ประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. : 34)

6.2 ค่านลักษณะอาคารสถานที่ที่จัดเป็นร้านสหกรณ์

ผลการวิจัยปรากฏว่า ท่าเลที่ตั้งของโรงเรียนกลุ่มนี้ตั้งที่อยู่ใกล้ตลาด และไกลตลาด อยู่ในย่านชุมชน และไม่ใช่นอกชุมชน รวมทั้งมีร้านค้าอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ และไม่มี แสดงว่าสภาพที่ตั้งของที่ทำกิจกรรมสหกรณ์ไม่เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด แต่ด้านการสั่งซื้อสินค้าพบว่า ส่วนใหญ่สั่งซื้อสินค้าได้สะดวก และค่านอาคารสถานที่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้ห้องที่ว่างอยู่เป็นร้านสหกรณ์ หรือรวมกับอาคารอื่น เช่น ห้องสมุด โรงอาหาร ซึ่งก็ไม่มีอุปสรรคหรือปัญหาแต่อย่างใด ยกเว้น อาคารไม้ที่ห้องไม้ค้อยแข็งแรงนักจะมีสินค้าได้ไม่มาก เพราะเสี่ยงต่อการถูกกัดแวง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล จิตต์อำไพ (2526 : 92) ที่พบว่า สถานที่ที่ไม่ใช่สิ่งสำคัญมากนักจะใช้ที่ใดทำก็ทำให้กิจกรรมสหกรณ์ดำรงอยู่ได้

ด้านการตกแต่งร้านสหกรณ์ พบว่าโรงเรียนในกลุ่มนี้ จะคิดแผนภูมิสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ เช่น กฎ ระเบียบ รายชื่อและรูปของเจ้าหน้าที่แผนกต่าง ๆ คำขวัญเชิญชวนให้มาใช้บริการและสมัครเป็นสมาชิก เป็นต้น ซึ่งในประเด็นการตกแต่งร้านสหกรณ์นี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่โรงเรียนควรจัดขึ้น เพราะนอกจากจะเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ และความก้าวหน้าของกิจกรรม

คณะกรรมการดำเนินงานโดยสมาชิก และเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ตำแหน่งต่าง ๆ โดยคณะกรรมการ ทั้งนี้อาจจะเพราะโรงเรียนในกลุ่มนี้ยึดถือการจัดการจัดการกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหลัก จึงทำให้แนวทางการจัดคณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ของกิจกรรมสหกรณ์เป็นไปตามคำแนะนำในคู่มือ และเป็นการเริ่มต้นของระบบประชาธิปไตยอีกด้วย ดังที่ สเนท (Ian Snaith 1984 : 50) ได้กล่าวไว้ว่า หลักของการควบคุมแบบประชาธิปไตยในระบบสหกรณ์ที่ทำได้สำเร็จคือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการประชุมและการเลือกตั้งคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ แต่ถึงแม้ว่าทางโรงเรียนจะเลือกตั้งคณะกรรมการที่เป็นนักเรียนชั้นมาก็อาจเป็นเพียงมีชื่ออยู่ในตำแหน่งเท่านั้น เพราะจากการสังเกตและสอบถามนักเรียนพบว่า ตำแหน่งที่สำคัญบางตำแหน่ง เช่น เจ้าหน้าที่บัญชี ทะเบียน นักเรียนมักไม่ได้เป็นผู้ทำ นอกจากนี้จากการศึกษาความรับผิดชอบของนักเรียนพบว่าโรงเรียนในกลุ่มนี้ทุกโรงเรียน มีนักเรียนเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายชาย ส่วนหน้าที่อื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่บัญชี นายทะเบียน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนกลับเป็นหน้าที่ของครู โดยมีนักเรียนเป็นเพียงผู้ช่วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จานง พันรอบ (2524 : 138) วินัย วงศ์ทองดี (2525 : 60) และจารุ โรจนรังสิมันต์ (2526 : 97) ที่พบว่าผู้ดำเนินการในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นครู โดยมีนักเรียนเป็นเพียงผู้ช่วย นอกจากนี้ สุรพล จิตต์อำไพ (2526 : 91) ยังพบว่าโรงเรียนที่มีรูปแบบการจัดสหกรณ์ที่เด่นชัด หน้าที่ต่างๆ เช่น หน้าที่ในการรับสมัครและถอนหุ้น การซื้อสินค้า การทำบัญชีเป็นหน้าที่ของครู โดยมีนักเรียนและภารโรงเป็นผู้ช่วย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะครูยังมีความคิดว่าเด็กไม่สามารถทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและตัวเลขที่ยุ่งยากได้ และกลัวความผิดพลาดที่จะเกิดตามมา แต่โรงเรียนบางโรงเรียนให้นักเรียนเข้าไปดำเนินการเองโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา ซึ่งปรากฏว่านักเรียนสามารถทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ จารุ โรจนรังสิมันต์ (2525 : 97) ที่ว่า ทางโรงเรียนน่าจะจัดรูปแบบกิจกรรมสหกรณ์โดยมีองค์ประกอบเป็นนักเรียนทั้งหมด โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและนวลฉวี แสงชัย (2526 : 51) ที่ได้เสนอแนะว่า ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนด้วย โดยให้มีคณะกรรมการนักเรียนในทุกตำแหน่ง เช่นเดียวกับคณะกรรมการครู การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาควรจะเป็นกิจกรรมของนักเรียน นักศึกษาและนิสิตมากกว่าที่จะเป็นกิจกรรมของครู อาจารย์หรือบุคคลอื่นๆ ของสถานศึกษาเพราะกิจกรรมสหกรณ์เป็นกิจกรรมร่วมหลักสูตร ซึ่งถ้าพิจารณา

ถึงความหมายของหลักสูตรใหม่แล้ว หลักสูตรหมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อมุ่งต่อความสำเร็จของนักเรียน (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2529 : 9)

ด้านการประเมินผลโครงการนั้นปรากฏว่าโรงเรียนใช้วิธีประเมินผลโครงการ 3 ด้านคือส่วนใหญ่ประเมินด้านผลประโยชน์ต่อกิจกรรมสหกรณ์โดยตรง ได้แก่รายได้สุทธิ จำนวนทุน ความร่วมมือที่ได้รับจากภายในและภายนอกโรงเรียน และด้านผลประโยชน์ต่อนักเรียนคือ ความรู้ที่นักเรียนได้รับ ลักษณะนิสัย ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการประเมินผลโครงการที่สอดคล้องกับคำแนะนำในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา แต่ควรเน้นด้านผลประโยชน์ต่อนักเรียนให้มากกว่านี้และในด้านวิธีการประเมินนั้นส่วนใหญ่จะใช้การสังเกตอย่างเดียว ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะใช้วิธีการอื่นๆ ประกอบด้วยเช่น การส่งแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลหลายๆด้านมาสรุปประเมินและยังจะได้ออกคิด ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงกิจกรรมสหกรณ์เพิ่มเติมอีกด้วย ซึ่งในเรื่องวิธีการประเมินนี้ได้ระบุไว้ในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาว่า การประเมินผลโครงการกิจกรรมสหกรณ์ควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธีเช่น อาจใช้การส่งแบบสอบถาม ใช้วิธีสังเกตการทำงานหรือการสัมภาษณ์ รวมทั้งต้องประเมินจากคนหลายกลุ่มเช่น ขอข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานในโครงการ จากนักเรียน และจากคนในชุมชน เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. : 31) นอกจากนี้ สมนึก ลิมทอง (2529 : 3) ยังเสนอแนะไว้ว่า การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพควรมีการวัดผลหลายๆ ด้านคือ การสังเกต การตรวจผลงาน และการใช้ข้อทดสอบ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้บริหารระดับสูงควรจะได้เยี่ยมชมและตรวจสอบกิจกรรมสหกรณ์อยู่เสมอเพื่อจะได้รับการพบปัญหาอุปสรรคของกิจกรรมสหกรณ์และให้คำแนะนำที่ถูกต้องต่อไป

สรุป

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า บุคลากรในโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ตลอดจนวิธีดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ที่สอดคล้องกับแนวการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนในด้านความร่วมมือที่โรงเรียนได้รับนั้นปรากฏว่า กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนมากที่สุด และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน้อย เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่คิดว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งหน่วยงานอื่น ซึ่งเป็นการเข้าใจที่ยังไม่ถูกต้องนัก ด้านประโยชน์ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์นั้นพบว่า บุคลากรมองเห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในทุก ๆ เรื่องในระดับมาก ยกเว้นเรื่องสมาชิกที่มีจำหน่ายผลงานหรือผลผลิตที่บุคลากรส่วนใหญ่ยังมองไม่เห็นประโยชน์มากนักทั้ง ๆ ที่เป็นการปลูกฝังความคิดในเรื่องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ได้เมื่อนักเรียนออกไปเป็นนักสหกรณ์ ส่วนด้านปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์นั้นพบว่า กิจกรรมสหกรณ์มีปัญหาเกี่ยวกับเวลา ทำการสอนของครูผู้รับผิดชอบในกิจกรรมสหกรณ์ ปัญหาเรื่องการทำบัญชี เรื่องธุรกิจสหกรณ์ และสินค้าไม่ถูกใจผู้ซื้อ

ถึงแม้ว่าโรงเรียนต่าง ๆ จะพยายามดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ให้สอดคล้องกับคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา แต่โรงเรียนดังกล่าวก็ยังคำนึงถึงความก้าวหน้าด้านการเงินเป็นหลัก โดยลืมนึกถึงจุดประสงค์ที่ว่า ให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจในระบบสหกรณ์จากการปฏิบัติจริง ทำให้กิจกรรมสหกรณ์เป็นกิจกรรมที่ครูดำเนินการเสียส่วนใหญ่ โดยมีนักเรียนเป็นเพียงผู้ช่วยซึ่งในเรื่องนี้ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษาควรจะได้ชี้แจงให้ข้อเสนอแนะและให้กำลังใจในการทำงานของโรงเรียนต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่ากิจกรรมสหกรณ์คงจะเป็นกิจกรรมของนักเรียนอย่างเต็มรูปแบบโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้ในไม่ช้า

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น

1. ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ให้มากที่สุด โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา
2. ผู้บริหารควรรหาโอกาสพาคณะครู และนักเรียนเยี่ยมชมกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนอื่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบ้าง
3. ควรปรับปรุงกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนอยู่เสมอ ถึงแม้จะไม่ได้ส่งเข้าประกวดในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

1. ควรศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมสหกรณ์จากโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมสหกรณ์ต่อไป
2. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมดำเนินงานในกิจกรรมสหกรณ์ให้มากที่สุด เพราะจากการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์ และไปปฏิบัติงานในร้านสหกรณ์เป็นบางครั้งเท่านั้น
3. ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมสหกรณ์ให้มากกว่านี้ เพื่อให้บุคคลภายนอกจะได้ให้การสนับสนุนอีกทางหนึ่ง และ เป็นการเผยแพร่ความรู้ไปสู่ชุมชนด้วย
4. ควรปรับปรุงกิจกรรมสหกรณ์ให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ถึงแม้จะไม่ได้ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น เพราะจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ไม่ใช่เพื่อส่งเข้าประกวดแต่เป็นการจัดเพื่อส่งเสริมความรู้ให้กับนักเรียนและชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชาติสืบไป

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1. ควรสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ในทุกวิชาและทุกครั้งที่มีโอกาส
2. ควรพานักเรียนไปเรียนในร้านสหกรณ์ในช่วงเวลาว่าง เพื่อเป็นการฝึกปฏิบัติ เพราะนักเรียนอาจได้ทำหน้าที่ไม่ทั่วถึงทุกคน
3. ควรสอนเน้นในเรื่องบัญชี ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากสำหรับนักเรียน แต่ถ้าได้เรียนมาบ้างในห้องเรียนก็คงจะทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร ระดับ สปอ. และ สปจ.

1. ควรให้การสนับสนุนโดยการตรวจเยี่ยมกิจกรรมสหกรณ์ เพื่อจะได้

เป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และนักเรียน

2. ควรจัดให้มีการประชุมอบรมให้ความรู้ แก่ครูโดยตรงนอกเหนือจากการศึกษาค้นคว้าตนเองจากคู่มือ
3. ควรติดต่อขอเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ เช่น สันนิบาตสหกรณ์มาไว้ทางโรงเรียน เพื่อนักเรียน และครู รวมทั้งบุคคลที่สนใจ จะได้ศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม
4. ศึกษาวิเคราะห์แล้วควรออกไปตรวจเยี่ยม สอบถามปัญหาความต้องการของโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อจะได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือได้ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังเป็นการกระตุ้นการทำงานให้ดำเนินต่อไปอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์

1. ควรให้การช่วยเหลือด้านวิชาการ เอกสาร และสถานที่ โดยการอนุญาตหรือชักชวนให้ทางโรงเรียนเข้ามาติดต่อกับหน่วยงาน ซึ่งจะเป็นการช่วยสร้างยุวสหกรณ์อีกทางหนึ่งด้วย
2. ควรสนับสนุนให้มีสหกรณ์ขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อจะได้เชื่อมโยง และสัมพันธ์กับกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านสหกรณ์ให้กับชุมชน และเด็กไปพร้อมๆกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนทั้งโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก และไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่น โดยการสังเกต และการสัมภาษณ์
2. ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ดีเด่นของโรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนต่างๆ ได้ศึกษา
3. ควรได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง และประชาชน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน